

STUDENTKINJE IZ MAĐARSKE NACIONALNE ZAJEDNICE U SISTEMU VISOKOG OBRAZOVANJA U SRBIJI: RODNA PERSPEKTIVA

Rad analizira broj studentkinja iz mađarske nacionalne zajednice u Srbiji, odnosno u AP Vojvodini na Univerzitetu u Novom Sadu, u komparaciji sa brojem studentkinja srpske nacionalnosti na pomenutom univerzitetu, kao i rodni aspekt njihovog izbora fakulteta. Cilj ovog istraživanja je iskazivanje preferencija, ali i podzastupljenosti studentkinja mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu, posebno u oblastima tehničkih i informatičkih nauka i predlaganje mera i rešenja sa ciljem da se navedena podzastupljenost prevaziđe. Rezultati istraživanja ukazuju na smanjenje broja i neadekvatnu strukturu izbora fakulteta studentkinja mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu, kao i na činjenicu da neodgovarajuća struktura njihovog upisa na fakultete, odnosno izbora zanimanja, izaziva probleme u njihovom zapošljavanju nakon završetka studija.

Ključne reči: visoko obrazovanje, studentkinje, rodna perspektiva, mađarska nacionalna zajednica

1. Uvod

Obrazovanje je osnovni metod promene vlastitog socijalnog položaja ili promene položaja mladih generacija i najdelotvorniji metod za destabilizaciju rodne hijerarhije¹. Sa tog aspekta, kao i s aspekta ukupne problematike opstanka i školovanja mađarske nacionalne zajednice u Srbiji, odnosno u AP Vojvodini, rad započinje jasno iskazanom konstatacijom: nedovoljno je učešće studenata i studentkinja mađarske nacionalnosti u ukupnom broju studenata na Univerzitetu u Novom Sadu. Ova činjenica ima više različitih razloga, a najvažniji je da jedna trećina studenata i studentkinja mađarske nacionalnosti ne nastavlja svoje visoko obrazovanje u zemlji, već u Mađarskoj. Nemogućnost nastavljanja školovanja na maternjem jeziku, s jedne strane, ali i šansa da se iskoristi znanje mađarskog jezika i da se studije nastave u Mađarskoj, s druge, u velikoj meri

* Karolina Lendak Kabok, MSc, studentkinja III godine doktorskih studija, Asocijacija centara za interdisciplinarnu i multidisciplinarnu studije i istraživanja (ACIMSI) – Centar za rodne studije, Univerzitet u Novom Sadu, e-mail: karolina.lendak@uns.ac.rs

¹ Blagojević Hjuson Marina: *Rodni barometar u Srbiji: razvoj i svakodnevni život*, UN Women, Srbija 2013.

utiče da se relativno mali broj studenata i studentkinja mađarske nacionalnosti opredeljuje za studiranje na fakultetima Univerziteta u Novom Sadu.

Predmet istraživanja ovog rada je analiza broja studentkinja mađarske nacionalne zajednice na Univerzitetu u Novom Sadu i njihov izbor fakulteta u funkciji sticanja visokoobrazovnog statusa i boljeg položaja na tržištu rada. Shodno tome, izrada ovog rada ima nekoliko ciljeva. Prvi cilj rada je da se iskažu preferencije studentkinja iz Mađarske nacionalne zajednice pri izboru fakulteta na Univerzitetu u Novom Sadu, kao i da se iskaže njihova podzastupljenost u određenim oblastima nauka, ali i da se analiziraju razlozi njihove nedovoljne zastupljenosti. Drugi cilj rada je da se na osnovu pomenute analize predlože neophodne mere koje bi motivisale studentkinje da se u većem broju opredeljuju za oblast tehničkih i informatičkih nauka, kako bi se poboljšao njihov položaj na tržištu rada, s obzirom na potražnju za stručnjacima u navedenim oblastima, posebno u oblasti informacionih tehnologija. Treći cilj ovog rada je podizanje društvene svesti o potrebi ravnopravne zastupljenosti žena u oblasti tehničkih i informatičkih nauka, u oblasti visokog obrazovanja i nauke, ali i u oblasti zapošljavanja.

Nakon uvodnog dela u drugom poglavlju rada, dat je pregled literature koja se bavi ovom problematikom. Metodologija istraživanja, prilagođena predmetu i ciljevima istraživanja je u trećem, a prikazani rezultati istraživanja u četvrtom poglavlju rada. U zaključcima i preporukama, u poslednjem, petom poglavlju ovog rada, predložene su mere i rešenja koja mogu smanjiti podzastupljenost studentkinja mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu.

2. Pregled literature

Domaća naučna i stručna literatura se, u proteklom periodu, intenzivno bavila brojem studenata mađarske nacionalnosti u AP Vojvodini i njihovim izborom fakulteta. Sprovedena istraživanja u AP Vojvodini² prezentuju broj studenata mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu, ali se ta istraživanja nisu bavila brojem studentkinja iz mađarske nacionalne zajednice u AP Vojvodini na Univerzitetu u Novom Sadu i njihovim izborom fakulteta sa rodnog aspekta. Istraživanja pokazuju da se najviše studenata mađarske nacionalnosti na pomenutom Univerzitetu opredeljuje za društvene i humanističke nauke, prirodno-matematičke nauke, kao i za umetnost. Kada je reč o tehničko-

² Gábrity-Molnár Irén, Mirnics Zsuzsanna (eds.): *Fészekhagyó vajdaságiak*, Magyarságkutató Tudományos Társaság, Szabadka (Subotica) 2001. Kontra Mikós, (ed.), *Sült galamb?*, Magyar egyetemi tannyelvpolitika, Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja-Dunaszerdahely 2005; Gábrity-Molnár Irén: „Továbbképzési esélyek a kisebbségi létben - A vajdasági magyarok esélyegyenlőségének példáján“, 15-25, in: Káich Katalin (ed.): *Az esélyegyenlőség és a felzárkóztatás vetületei az oktatásban - Általános kérdések - (anya)nyelvi oktatás*, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Újvidék (Novi Sad) 2009; Takács Zoltán: *Felsőoktatási Határhelyzetek*, Magyarságkutató Tudományos Társaság, Szabadka (Subotica) 2013.

tehnološkim naukama, kao i naukama u oblasti medicine, postoji podzastupljenost studenata mađarske nacionalnosti.³ Važno je istaći činjenicu da je, u skladu da demografskim trendom, broj stanovnika mađarske nacionalnosti opao u odnosu na ukupan broj stanovnika AP Vojvodine, te da je na osnovu ove demografske činjenice, broj studenata mađarske nacionalnosti takođe opao u odnosu na ukupan broj studenata na Univerzitetu u Novom Sadu.⁴ Na broj pomenutih studenata utiče i jedna važna činjenica, da približno 30% potencijalnih studenata iz mađarske nacionalne manjine u AP Vojvodini nastavlja svoje visoko obrazovanje u Mađarskoj.⁵ S druge strane, relativni zaostatak u stručnoj spremi mađarskog stanovništva u Vojvodini je iz razloga što se šansa za jednake mogućnosti smanjuje pri nedovoljnom znanju jezika sredine, te nepostojanja visokoškolskih ustanova na maternjem jeziku, kao i zbog nedostatka kvalitetnog nastavnog kadra i udžbenika⁶. Treba reći da Ustav Republike Srbije⁷ garantuje pravo pripadnicima nacionalnih manjina i školovanje na svom jeziku, kao i korišćenje svog jezika i pisma u svim državnim ustanovama. Jezička barijera je tema istraživanja i u međunarodnoj literaturi; tako, na primer, na engleskom govornom području studenti kojima maternji jezik nije engleski vidno zaostaju, jer ne samo da treba da nauče engleski jezik, već treba da usvoje i naučne izraze.⁸

U naučnoj i stručnoj literature se, isto tako, ističe nesrazmerno malo prisustvo žena u naučnim i tehničko-tehnološkim oblastima, iako sa razvitkom informacionih tehnologija (IT), njihovom ekspanzijom i značajnom prisutnošću u društvu, sve više žena koristi IT, ne samo u komunikacijske, već i u naučne svrhe.⁹ Pojedini autori smatraju da je glavni razlog manje zastupljenosti žena u naučnim i tehničko-tehnološkim oblastima polna diskriminacija, razlika u mogućnostima, kao i izbor zanimanja.¹⁰ Žene u manjoj meri koriste računare od muškaraca, koriste ih u druge svrhe i posećuju druge vrste internet sadržaja od muškaraca,¹¹ koji u odnosu na žene imaju više iskustva u korišćenju računara, pre svega zbog većeg stepena interesovanja za programiranje, igre na računaru

³ Gábrity-Molnár Irén (2009)

⁴ Gábrity-Molnár Irén (2009)

⁵ Takács Zoltán (2013)

⁶ Gábrity-Molnár Irén (2009)

⁷ Ustav Republike Srbije, „Službeni glasnik Republike Srbije”, 98/2006.

⁸ Crawford Tonia, Candlin Sally: „A literature review of the language needs of nursing students who have English as a second/other language and the effectiveness of English language support programmes”, *Nurse education in practice* 3/2013, 183-185.

⁹ Wasserman M. Ira, Richmond-Abbott Marie: „Gender and the Internet: Causes of Variation in Access, Level, and Scope of Use”, *Social Science Quarterly* 1/2005, 252-270.

¹⁰ Rosenbloom L. Joshua, Ash A. Ronald, Coder Le Anne: „Why are there so few women in information technology? Assessing the role of personality in career choices”, *Journal of Economic Psychology* 29/2008, 543-554.

¹¹ Wasserman M. Ira, Richmond-Abbott Marie (2005)

i grafiku.¹² S druge strane, ima mišljenja, da se manjak žena u IT sektoru može pripisati socio-ekonomskom statusu i nije rodno zasnovan.¹³

Važno je istaći da i kulturološke razlike utiču na prisustvo žena u svim naučnim oblastima, a posebno u oblasti savremenih informacionih tehnologija. Jer „uspešan nastup na tržištu rada u velikoj meri zahteva nove aspiracije, praćenje modernih tehnologija i specifična znanja, što često nije u saglasnosti sa nasleđenim obrascima“.¹⁴ Istraživanje sprovedeno u Kini i Velikoj Britaniji je pokazalo da Kineskinje manje koriste računare od Engleskinja.¹⁵ Još jedan od kulturoloških fenomena je i da sam sistem edukacije utiče na žene da manje koriste računare, jer se ta oblast predstavlja kao „muški teren“, dok je ženama predodređeno da se bave zdravstvenom zaštitom i negovanjem dece, nastavom, i tako dalje. Države bi mogle da pokrenu „naučnu i inženjersku feminističku inicijativu“ koja bi imala za cilj analizu roda u smislu nauke i učvrstila ravnopravnost za žene u nauci i u tehničkim oblastima.¹⁶

3. Metodologija istraživanja

U prvom delu istraživanja, koje obuhvata teorijski deo, korišćene su metode klasifikacije, komparacije, deskripcije, predikcije, kao i analize i sinteze. U ovom delu istraživanja prikupljena je i klasifikovana relevantna literatura i podaci koji su potrebni za izradu rada, kao i relevantne informacije u vezi s ovom problematikom. Nakon toga, sledila je sistematizacija prikupljene literature i dostupnih kvantitativnih podataka koji su se odnosili na četvorogodišnji period od 2009/10. do 2012/13. školske godine, na:

- zakonske i druge propise u oblasti visokog obrazovanja u Srbiji, AP Vojvodini, kao i na Univerzitetu u Novom Sadu;
- naučnu i stručnu literaturu iz proučavane oblasti, a posebno iz oblasti ljudskih prava i rodne ravnopravnosti;
- kvantitativne podatke o zastupljenosti i procentualnom učešću studenata srpske i mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu u analiziranom periodu.

Nakon toga, u drugom delu istraživanja proučavani su zakonski i drugi propisi, prikupljena literatura, ali i relevantni, dostupni podaci u cilju komparativne

¹² Schumacher Phyllis, Morahan-Martin Janet: „Gender, Internet and computer attitudes and experiences“, *Computers in Human Behavior* 17/2001, 95-110.

¹³ Bimber Bruce: „Measuring the Gender Gap on the Internet“, *Social Science Quarterly* 3/2000, 868-876.

¹⁴ Kolin Marija, Čičkarić Ljiljana: „Ekonomska i politička participacija žena u Srbiji u kontekstu evropskih integracija“, Institut društvenih nauka, Beograd 2010, 49.

¹⁵ Li Nai, Kirkup Gill: „Gender and cultural differences in Internet use: A study of China and the UK“, *Computers & Education* 48/2007, 301-317.

¹⁶ Schiebinger Londa: „Has feminism changed science?“, *Signs*, The University of Chicago Press 4/2000, 1171-1175.

analize zastupljenosti studenata i studentkinja srpske i mađarske nacionalnosti u ukupnom broju studenata na Univerzitetu u Novom Sadu. Isto tako je, u ovoj fazi istraživanja, primenom demografskog i statističkog metoda, analiziran i rodni aspekt broja studentkinja na Univerzitetu u Novom Sadu, u sagledavanom četvorogodišnjem periodu, i to:

- broj studentkinja srpske i mađarske nacionalnosti u ukupnom broju studenata srpske, odnosno mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu, i
- broj studentkinja mađarske nacionalnosti u ukupnom broju studenata mađarske nacionalnosti po pojedinim fakultetima Univerzitetu u Novom Sadu.

U kvantitativnom delu predmetnog istraživanja korišćeni su primarni podaci Univerziteta u Novom Sadu. Podatke je pre njihovo obrade trebalo metodološki izjednačiti i obraditi da bi se mogli uporediti, odnosno koristiti u ovom istraživanju. Rezultati kvantitativnih istraživanja prezentovani su u analitičkim tabelama.

4. Rezultati istraživanja

Na osnovu primenjene metodologije istraživanja, prikaz rezultata istraživanja započinje upoređenjem polne strukture studenata srpske i mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu u analiziranom četvorogodišnjem periodu. Navedeni podaci se prikazuju u tabeli 1, koja sledi.

Tabela 1: *Uporedni pregled procentualnog učešća studentkinja u ukupnom broju studenata srpske i mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu (UNS), za period od 2009/10. do 2012/13. školske godine*

Red. broj	Školska godina/opis	2009/10.	2010/11.	2011/12.	2012/13.
1.	Broj studenata srpske nacionalnosti na UNS-u	37.767	38.834	38.131	37.268
2.	Od toga studentkinje	21.402	22.571	21.171	20.653
3.	Indeks nivoa (2009/10=100)	100,0	105,46	98,91	96,50
4.	Učešće studentkinja u ukupnom broju studenata srpske nacionalnosti u %	56,67	58,12	55,52	55,42
5.	Broj studenata mađarske nacionalnosti na UNS-u	2.825	2.87	2.721	2.810
6.	Od toga studentkinje	1.701	1.721	1.595	1.581
7.	Indeks nivoa (2009/10=100)	100,0	101,18	93,77	92,94
8.	Učešće studentkinja u ukupnom broju studenata mađarske nacionalnosti u %	60,21	59,84	58,62	56,26
9.	Razlika u % (red. br. 7 – red. br. 3)	-	- 4,28	- 3,10	-3,56
10.	Razlika u % (red. br. 8 – red. br. 4)	3,54	1,72	3,10	0,84

Izvor podataka: Univerzitet u Novom Sadu i kalkulacije autorke

Polna struktura studenata srpske i mađarske nacionalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu, u periodu od 2009/10. do 2012/13. školske godine, sagledava se i analizira sa dva aspekta: dinamičkom analizom putem iskazivanja indeksa nivoa i strukturnom analizom kojom se izražava relativno učešće broja studentkinja u ukupnom broju studenata.

U odnosu na dinamičku analizu podataka iz tabele konstatuje se slično kretanje broja studentkinja srpske i mađarske nacionalnosti u analiziranom četvorogodišnjem periodu. Naime, kod studentkinja srpske nacionalnosti, nakon rasta broja studentkinja u školskoj 2010/11. godini u odnosu na baznu 2009/10. godinu, sledi pad tog broja u poslednje dve analizirane školske godine. Kod studentkinja mađarske nacionalnosti postoji slično kretanje broja studentkinja, ali sa većom dinamikom pada od studentkinja srpske nacionalnosti. To se može sagledati u koloni 9, tabeli 1, gde je iskazana razlika indeksa nivoa rasta/pada broja studentkinja srpske i mađarske nacionalnosti, a koja u 2010/11, 2011/12, 2012/13. školskoj godini iznosi 4,48%, 3,10% i 3,56%, respektivno. Analizom iskazane razlike u koloni 9, tabele 1, zaključuje se da se sve manji broj studentkinja iz mađarske nacionalne zajednice u AP Vojvodini opredeljuje za nastavak školovanja na fakultetima Univerziteta u Novom Sadu.

Slične su tendencije relativnom učešću broja studentkinja srpske i mađarske nacionalnosti u ukupnom broju studenata na Univerzitetu u Novom Sadu. Dok je kod relativnog učešća studentkinja srpske nacionalnosti prisutan rast učešća u školskoj 2010/11. godini, nakon pada tog učešća u poslednje dve godine analiziranog perioda, kod studentkinja mađarske nacionalnosti postoji tendencija pada relativnog učešća u čitavom analiziranom periodu. U školskoj 2009/10. godini, navedeno učešće je 60,21%, a u 2012/13. godini samo 56,26%, što je za 3,95% manje. Upoređenjem ova dva pokazatelja u koloni 10 ove tabele konstatuje se veće učešće studentkinja mađarske nacionalnosti u ukupnom broju mađarskih studenata, od učešća studentkinja srpske nacionalnosti u ukupnom broju srpskih studenata na Univerzitetu u Novom Sadu u posmatranom četvorogodišnjem periodu. Razlika iskazane relativne strukture data je u koloni 10, tabele 1, iz koje se može zaključiti da, zbog tendencijskog pada strukturnog učešća studentkinja mađarske nacionalnosti, ta razlika u poslednjoj analiziranoj školskoj 2012/13. godini iznosi svega 0,84%.

Podaci u narednoj tabeli 2 odnose se na broj i polnu strukturu studenata mađarske nacionalnosti po fakultetima Univerziteta u Novom Sadu u analiziranom četvorogodišnjem periodu.

Tabela 2: Broj i polna struktura studenata mađarske nacionalnosti po fakultetima Univerziteta u Novom Sadu, za period od 2009/10. do 2012/13. školske godine

Školska godina/opis	2009/10.	2010/11.	2011/12.	2012/13.
Poljoprivredni fakultet – ukupno	145	136	140	160
od toga studentkinje	66	62	67	78
% studentkinja u ukupnom broju	45,52	45,59	47,86	48,75
Filozofski fakultet – ukupno	273	236	242	299
od toga studentkinje	201	180	185	207
% studentkinja u ukupnom broju	72,30	76,27	76,45	69,23
Tehnološki fakultet – ukupno	42	44	39	47
od toga studentkinje	28	30	28	30
% studentkinja u ukupnom broju	66,67	68,18	71,79	63,83
Pravni fakultet – ukupno	131	162	149	110
od toga studentkinje	75	101	93	68
% studentkinja u ukupnom broju	57,25	62,34	62,42	61,82
Medicinski fakultet – ukupno	203	201	197	182
od toga studentkinje	145	141	147	136
% studentkinja u ukupnom broju	71,43	70,15	74,62	74,73
Fakultet tehničkih nauka – ukupno	424	412	463	547
od toga studentkinje	152	184	205	218
% studentkinja u ukupnom broju	35,85	44,66	44,28	39,85
Ekonomski fakultet – ukupno	489	481	402	329
od toga studentkinje	317	262	228	224
% studentkinja u ukupnom broju	64,83	54,47	56,71	68,08
Prirodno-matematički fakultet – ukupno	416	497	447	459
od toga studentkinje	294	336	289	223
% studentkinja u ukupnom broju	70,67	67,60	64,65	48,58
Akademija umetnosti – ukupno	90	77	79	67
od toga studentkinje	54	51	43	37
% studentkinja u ukupnom broju	60,0	66,23	54,43	55,22
Građevinski fakultet – ukupno	151	148	133	137
od toga žene	59	53	44	45
% studentkinja u ukupnom broju	39,07	35,81	33,08	32,85
Tehnički fakultet „Mihajlo Pupin“ Zrenjanin – ukupno	115	118	102	130
od toga studentkinje	43	60	48	61
% studentkinja u ukupnom broju	37,39	50,85	47,05	46,92

Fakultet fiz. vaspitanja i sporta – ukupno	60	80	71	59
od toga studentkinje	15	22	16	12
% studentkinja u ukupnom broju	25,0	27,50	22,53	20,33
Pedagoški fakultet Sombor – ukupno	34	36	16	36
od toga studentkinje	28	29	13	29
% studentkinja u ukupnom broju	82,35	80,55	81,25	80,56
Učiteljski fak. Subotica na mađ. nast. jez. – ukupno	252	248	241	248
od toga studentkinje	224	210	189	213
% studentkinja u ukupnom broju	88,89	84,68	78,42	85,89
Univerzitet – ukupno	2.825	2.876	2.721	2.810
- od toga studentkinje	1.701	1.721	1.595	1.581
% studentkinja u ukupnom broju	60,21	59,84	58,62	56,26

Izvor podataka: Univerzitet u Novom Sadu i kalkulacije autorke

Na osnovu podataka iz prethodne tabele 2, sagledavamo dva pokazatelja: ukupan broj studenata mađarske nacionalnosti po fakultetima Univerziteta u Novom Sadu, kao i broj studentkinja i njihovo relativno učešće u ukupnom broju studenata mađarske nacionalnosti.

U odnosu na broj studenata i studentkinja po fakultetima, iz tabele 2 se zaključuje da najviše studenata i studentkinja mađarske nacionalnosti ima, po brojnosti studenata, na najvećim fakultetima Univerziteta u Novom Sadu: Ekonomskom, Prirodno-matematičkom i Fakultetu tehničkih nauka. Navedene fakultete sledi Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku i Filozofski fakultet. Ostali fakulteti imaju znatno manji broj upisanih studenata i studentkinja mađarske nacionalnosti na svojim studijskim programima.

U odnosu na relativno učešće studentkinja u ukupnom broju studenata mađarske nacionalnosti, zaključuje se da je najveće strukturalno učešće studentkinja na tradicionalno „ženskim pedagoškim zanimanjima“ (Učiteljski i Pedagoški fakulteti) sa više od 80% učešća. Ističe se činjenica da na Učiteljskom fakultetu na mađarskom nastavnom jeziku u Subotici postoji mogućnost nastavka visokog obrazovanja na maternjem jeziku, što je svakako pozitivna činjenica za studentkinje iz Mađarske nacionalne zajednice u AP Vojvodini koje žele da se opredele za obrazovna zanimanja. Isto tako, konstatuje se da je visoko učešće studentkinja, sa više od 70% strukturalnog učešća, na Filozofskom i Prirodno-matematičkom fakultetu na kojima se izučavaju društvene nauke, a isto tako se, u jednom delu, izučavaju i pedagoške nauke. Visoko učešće studentkinja je i u oblasti medicine i tehnoloških nauka sa više od 70% strukturalnog učešća, kao i u oblasti ekonomskih nauka gde je relativno učešće studentkinja do 70% u ukupnom broju studenata mađarske nacionalnosti. Slabo je interesovanje studentkinja mađarske nacionalnosti za tradicionalna „muška zanimanja“ za teh-

ničke i informatičke nauke, kao i za poljoprivredu, a najmanje interesovanje je u oblasti fizičke kulture (Fakultet fizičke kulture i sporta), gde je relativno učešće studentkinja u ukupnom broju studenata na nivou od približno 25%. Isto je stanje i sa studentkinjama drugih nacionalnosti u AP Vojvodini koje se u veoma malom broju opredeljuju za tehničke i informatičke nauke, što znači da je navedeni problem opšti.

Relativno mali broj i nisko učešće studentkinja mađarske nacionalnosti na fakultetima iz oblasti tehničkih i informatičkih nauka, ali i poljoprivrede, može biti rezultat dvostruke diskriminacije. Prvo, društvo, svojim tradicionalnim rodnim ulogama koje se uče kroz obrazovanje, pre svega, tehničke i informatičke nauke čini rezervisanim samo muškom populaciji. Drugo i ne manje važno je da studentkinje nemaju mogućnost nastavka visokog obrazovanja na maternjem jeziku, te prvo treba da prevaziđu jezičku barijeru studiranjem na fakultetima Univerziteta u Novom Sadu. Kada se studentkinje iz mađarske nacionalne zajednice suoče sa navedenom dvostrukom diskriminacijom, izučavanje „tradicionalnih muških zanimanja“ u okviru tehničkih informatičkih nauka, može im predstavljati preveliki izazov. Navedeni podaci ukazuju na zaključak da je potrebno preduzimanje afirmativnih mera sa ciljem da se stanje u ovoj oblasti visokog obrazovanja promeni.

5. Zaključci i preporuke

Rezultati istraživanja ukazuju na smanjenje broja i neadekvatnu strukturu studentkinja iz mađarske nacionalne zajednice u AP Vojvodini po fakultetima Univerziteta u Novom Sadu. Posebno se ukazuje na činjenicu da neadekvatan izbor zanimanja studentkinja ima negativan odraz na mogućnost njihovog zapošljavanja. Tržište rada je zasićeno ženama sa diplomama iz pedagoških nauka, a fakultetsko obrazovanje iz tehničkih i informatičkih nauka bi omogućilo ženama lakše zapošljavanje, ali i ravnomerniju podelu rodno zasnovane društvene moći. Pored toga, veća zastupljenost žena u tehničkim i informatičkim naukama doprinela bi da se naučna istraživanja iz ove oblasti sagledavaju i sa drugog „ženskog“ ugla, te bi dostignuća u ovoj oblasti nauka imala i rodnu dimenziju.

Usmeravanje žena prema tehničkim i informatičkim naukama može se postići na više načina, a veoma je važno da se i država kao osnivač visokoobrazovanih ustanova angažuje na ovom polju, putem afirmativnih i drugih mera. Primena novog modela investiranja u visoko obrazovanje¹⁷ koji pospešuje novo zapošljavanje diplomiranih studenata, bila bi značajna podsticajna mera. Mogućnost da se pri upisu studenata na tehničke fakultete propiše budžetska kvota za

¹⁷ Kabok Jožef: „Novi model investiranja u visoko obrazovanje sa aspekta novog zapošljavanja studenata“, *Megatrend revija* 4/2014, 133-146.

studentkinje bi, isto tako, bila delotvorna afirmativna mera države. Navedena afirmativna mera bi umnogome podstakla interesovanje studentkinja prema ovim naukama. Pored toga, stipendije za studiranje u oblasti tehničkih nauka bi isto bile podsticajne, ne samo za studentkinje, već i za učenice srednjih škola koje su pokazale interesovanje i postigle značajne rezultate na raznim takmičenjima u pomenutoj oblasti nauka. U Srbiji postoji program L'Oréal-UNESCO „Za žene u nauci“ koji dodeljuje stipendije za istaknuta naučna dostignuća žena, ali je to nedovoljno, pa su pored pomenutog programa neophodni i drugi, raznovrsni podsticaji i stipendije za žene koje su za svoju naučnu oblast izabrale tehničke i informatičke nauke.

Na kraju treba istaći da postoji potreba za angažmanom i ženskog civilnog sektora, koji bi imao za cilj promociju i popularizaciju tehničkih nauka i IT sektora među učenicama osnovnih i srednjih škola. Dobar primer za to je nevladina organizacija u Mađarskoj „Nők a tudományban“ (prevod: Žene u nauci) koja za cilj ima, između ostalog, podsticanje učenica srednjih škola za izbor fakulteta iz oblasti tehničkih i informatičkih nauka.

Literatura

- Bimber Bruce (2000): „Measuring the Gender Gap on the Internet“, *Social Science Quarterly* 3/2000, 868-876.
- Blagojević Hjuson Marina (2013): *Rodni barometar u Srbiji: razvoj i svakodnevnici život*, UN Women Srbija
- Crawford Tonia, Candlin Sally (2013): „A literature review of the language needs of nursing students who have English as a second/other language and the effectiveness of English language support programmes“, *Nurse education in practice* 3/2013, 183-185.
- Gábrity-Molnár Irén, Mirnics Zsuzsanna (eds.) (2001): *Fészekhagyó vajdaságiak*, Magyarorsághutató Tudományos Társaság, Szabadka (Subotica)
- Gábrity-Molnár Irén (2009): „Továbbképzési esélyek a kisebbségi létben - A vajdasági magyarok esélyegyenlőségének példáján“, 15-25, in: Káich Katalin (ed.) *Az esélyegyenlőség és a felzárkóztatás vetületei az oktatásban - Általános kérdések - (anya)nyelvi oktatás*, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Újvidék (Novi Sad)
- Kabok Jožef (2014): „Novi model investiranja u visoko obrazovanje sa aspekta novog zapošljavanja studenata“, *Megatrend revija* 4/2014, 133-146.
- Kolin Marija, Čičkarić Ljiljana (2010): *Ekonomska i politička participacija žena u Srbiji u kontekstu evropskih integracija*, Institut društvenih nauka, Beograd
- Kontra Miklós (ed.) (2005): „Sült galamb?“ *Magyar egyetemi tannyelvpolitika*, Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja-Dunaszerdahely

- Li Nai, Kirkup Gill (2007): „Gender and cultural differences in Internet use: A study of China and the UK”, *Computers & Education* 48/2007, 301-317.
- Rosenbloom L. Joshua, Ash A. Ronald, Coder Le Anne (2008): „Why are there so few women in information technology? Assessing the role of personality in career choices“, *Journal of Economic Psychology* 29/2008, 543-554.
- Schiebinger Londa (2000): „Has feminism changed science?“, *Signs*, The University of Chicago Press 4/2000, 1171-1175.
- Schumacher Phyllis, Morahan-Martin Janet (2001): „Gender, Internet and computer attitudes and experiences“, *Computers in Human Behavior* 17/2001, 95-110.
- Takács Zoltán (2013): *Felsőoktatási Határhelyzetek*, Magyarországi Kutató Tudományos Társaság, Szabadka (Subotica)
- Ustav Republike Srbije, „Službeni glasnik Republike Srbije“ br. 98/2006.
- Wasserman M. Ira, Richmond-Abbott Marie (2005): „Gender and the Internet: Causes of Variation in Access, Level, and Scope of Usen”, *Social Science Quarterly* 1/2005, 252-270.

Rad primljen: 4. septembar 2014.
Prema zahtevu recenzenta, doraden:
2. januar 2015.
Odobren za štampu: 9. februar 2015.

Paper received: September 4th, 2014
Upon the request of reviewers, revised:
January 2nd, 2015
Approved for publication: February 9th, 2015

Karolina Lendák-Kabók, MSc

Association of Centre for Interdisciplinary
and Multidisciplinary Studies and Research,
Center for Gender Studies, Novi Sad

FEMALE STUDENTS OF HUNGARIAN ORIGIN IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF SERBIA: A GENDER PERSPECTIVE

S u m m a r y

The number of students of Hungarian origin studying at the University of Novi Sad (Vojvodina, Serbia) is considerably lower than expected, based on the size of the Hungarian national community living in Vojvodina. This fact is caused by various reasons, but the most important is that one third of the Hungarian students continue their higher education in Hungary instead of Serbia. The primary cause of this brain drain is that they cannot continue their studies in their mother tongue. Hungary is a member of the European Union, and therefore prospective students choose it over Serbia, as a EU University degree opens up better employment opportunities, especially in the EU.

This paper analyzes the number of female students from the Hungarian national community in Vojvodina, who are studying at the University of Novi Sad, and compares their number to the number of students of Serbian nationality at the same University, as well as the gender aspect of their faculty choices. The aim of this study is to express the lower representation of Hungarian female students at the University of Novi Sad, especially in the areas of technical sciences studies and computing and information sciences, and to propose measures and solutions in order to overcome the above mentioned lower representation.

The research results indicate a decrease in the number of female Hungarian students and a seriously biased structure of their faculty choices at the University of Novi Sad, as well as the fact that their faculty choices result in problems which they face later when they start looking for employment. It would be of great importance if the government, as the founder of higher educational institutions, would take action. The civil society's engagement is needed as well in this field, through affirmative and other measures which could increase the number of students in the technical study areas and thereby increase the likeliness of finding suitable employment opportunities after graduation.

Key words: higher education, gender perspective, students, Hungarian national community